

En kriminologisk undersøgelse og efterundersøgelse af 244 ungdoms- fængselsfanger.

Af stud. jur. ÅGE PETERSEN.

I. INDLEDNING.

Denne undersøgelses materiale består af unge danske lovovertrædere, der i tidsrummet fra 1. januar 1935 til 31. december 1939 er indsat i ungdomsfængsel efter straffelovens § 41, regnet efter datoen for indsættelse på ungdomsfængslets modtagelsesafdeling på Nyborg statsfængsel, d. v. s. unge ml. 15 og 21 år, som har gjort sig skyldig til straf af fængsel for en forbrydelse, der er anset som udslag af forbryderiske tilbøjeligheder el. af hang til lediggang el. slet selskab og overfor hvem varigt opdragende og uddannende foranstaltninger er anset for formålstjenlige. I dette tidsrum er indsat 246 dømte, heraf sorteres 2 fra, den ene er død under afsoningen, den anden fik på grund af homoseksuelle tendenser sin dom ændret ved en højere ret til fængsel på bestemt tid efter anbringelsen på modtagelsesafdelingen.

Som undersøgelsesmateriale er valgt årgangene 1935—39 incl., dels for at få et fra domstolenes side så ensartet materiale som muligt, dels for at undgå en efterundersøgelse, der omfatter besættelsens sidste år.

For så vidt angår efterundersøgelsen følges de 244 ungdomsfængselsfangerne i en periode på fem år regnet fra datoen for løsladelsen på prøve fra ungdomsfængslet. I tilfælde, hvor den pågældende er løsladt før udgangen af 1939, har det desuden været muligt at udvide efterundersøgelsesperioden med yderligere fem år. Er der ikke forløbet fulde ti år fra prøveløsladelsen til udgangen af 1949 regnes kun med en femårig periode.

Undersøgelsens kilder er for så vidt angår ungdomsfængselsfangeren selv og hans forhold før og under afsoningen på Søbysøgård arkivet i fængselsdirektoratet og især arkivet på ungdomsfængslet. Om den pågældendes forhold efter prøveløsladelsen er tilbagefald undersøgt i Rigsregistraturen.

Materialet i fængselsdirektoratet er væsentlig mindre indholdsrigt end det, der findes på ungdomsfængslet, da det i almindelighed kun består af indstillinger om prøveløsladelse indeholdende visse nødtørftige oplysninger og fængselsnævnets¹⁾ votering om prøveløsladelse. I ungdomsfængslets arkiv er gennemlæst en udskrift af dommen, afskrift af indhentet erklæ-

¹⁾ Se om dette højesteretsdommer *Jesper Simonsen* i N. T. f. K. 1949, p. 34 ff.

ring fra hørneværnet, i tilfælde hvor den pågældende har været under dette; undersøgelse efter straffelovens § 56, 2. stk., hvor der foreligger tidligere betinget dom. Desuden findes erklæringer fra vedkommendes skole og undertiden den konfirmerende præst og senere arbejdsgivere. For at undersøge muligheden for materiel hjælp og støtte fra personens hjem under den vanskelige tid lige efter prøveløsladelsen er hjemmet i almindelighed besøgt af en funktionær fra fængslet og dennes udtalelse indgår i kilderne. Af stor betydning som kilde er den under sagen afgivne mentalerklæring. I 15 % af tilfældene har man ikke indhentet en sådan. — Der er efter sagens natur ikke tillagt disse erklæringer lige stor vægt, men noget generelt kan vanskeligt siges. Med hensyn til forhold uden for den pågældende selv, f. eks. barndomshjemmet eller arbejdsforhold efter konfirmationen, må kræves et vist mål af bestemthed, såvel i form som i indhold. Om den pågældendes psykiske habitus er alene hentet oplysninger fra lægeerklæringen, hvis øvrige indhold, bortset fra den somatiske undersøgelse, normalt nedstammer i lige linie fra sagens andre akter og er uden selvstændig betydning. De givne oplysninger er så vidt muligt søgt verificeret gennem andre kilder i materialet, men nogen kontrol herudover har desværre ikke kunnet foretages.

I Rigsregistraturen er undersøgt, hvorvidt de pågældende er dømt efter prøveløsladelsen for overtrædelse af straffeloven, bortset fra politiske forbrydelser, dommens dato og datoen for indsættelsen til afsoning samt tidspunktet for løsladelsen foruden straffens art og længde samt lovovertrædelsens art.

Da Rigsregistraturen er et centralkartotek over tidligere straffede og visse andre til brug for politi og anklagemyndighed, er kun de nødvendigeste oplysninger registreret, således at fyldigere oplysninger må hentes i sagens akter, og de forhold, der meddeles her, kan kun være af beskedent omfang.

Da materialet er behandlet statistisk, må det kræves, at resultaterne lader sig sammenligne med resultater af andre tilsvarende undersøgelser. Der frembyder sig naturligt to kontrolmaterialer, et bestående af ikke-lovovertrædere og et andet bestående af grovere kriminelle i samme aldersklasser, der går uden om ungdomsfængslet. Sådanne materialer findes ikke i forvejen og kan heller ikke samles til brug for denne undersøgelse; sammenligningsgrundlag må derfor dels hentes fra udenlandske undersøgelser, d. v. s. skandinaviske undersøgelser, især Centralförbundet för Social Arbetes to undersøgelser og dels tages fra overlæge Stürup og lektor Christiansens (utrykte) undersøgelse af 335 statsfængselsfanger.

På grundlag af rapportbøger fra årene 1938—40 hos politiet i Stockholm, Göteborg og Malmö, har Centralförbundet för Socialt Arbete ladet foretage en undersøgelse af bandekriminali-

teten i de tre nævnte storbyer. Den omfatter 560 unge under 20 år, deraf 472 under 15 år, der har dannet en sammenslutning på mindst tre personer med det formål at begå lovovertrædelser, og som faktisk har begået mindst tre. Af de 560 personer stammer de 300 fra Stockholm, 107 fra Göteborg og 153 fra Malmö. Af de 472 har gennemsnitlig 20 % tidligere været i forbindelse med kriminalpolitiet, samme foreteelse forekommer hos 37 % af de 565 stockholmske unge mellem 15—25, som danner grundlaget for de udvalgte mellem 15—20 år. På grundlag af oplysninger, som er fundet tilgængelige hos barnavårdsnämnden i de tre storbyer og hos Rådhusrätten i Stockholm er hjemforholdene undersøgt hos de 560 unge, og resultaterne, der vil danne — et ganske vist ikke velegnet — sammenligningsmateriale for denne undersøgelse, er offentliggjort i »Ligabrottslighet«, Stockholm 1941.

En anden undersøgelse af ungdomskriminaliteten i Sverige er offentliggjort i »Social Årsbok« 1941, i det følgende betegnet som »Ungdomsbrottsligheten« og ligeledes foretaget under Centralförbundets auspicier. Den omfatter de sociale og delvis de psykologiske forhold hos bl. a. 995 personer, der i årene 1930—35 er dømt for tyveri, og som ved handlingens foretagelse var mellem 15 og 25 år samt var boende i byerne Sundsvall, Eskilstuna og Jönköping med omliggende landdistrikter. Af disse 995, hvoraf ca. $\frac{1}{3}$ er tidligere straffet(?), er 41 % under 18 år, 34 % mellem 18—21 år og 25 % er mellem 21 og 25 år gamle. Af de 995 stammer lidt over halvdelen fra landdistrikterne (53 %) og lige så mange (511 personer) stammer fra Sundsvallområdet, medens 175 og 309 kommer fra henholdsvis Eskilstuna- og Jönköpingsområdet. Undersøgelsens kilder er sagens akter, evt. i forbindelse med erklæring fra tilsynsførende og forsorgsinstitutioner. — Denne undersøgelse vil sammen med den førnævnte udgøre et sammenligningsmateriale, der skal repræsentere unge grovere lovovertrædere, hvilket de ganske vist ikke er allerbedst egnet til på rund af åbenlyse mangler, men i mangel af bedre

Det foreliggende materiale kan naturligt deles mellem recidivister og ikke-recidivister; terminologien begyndere eller engangsforbrydere kan ikke anvendes her, da lidt over halvdelen af ikke-recidivisterne har begået lovovertrædelser før ungdomsfængselsdommen. En ungdomsfængselsfange anses for recidivist, hvis han inden udløbet af en periode på fem år regnet fra prøveløsladelsesdatoen for overtrædelse af straffeloven enten idømmes ubetinget straf af fængsel eller ved fængselsnævnets resolution genindsættes i ungdomsfængsel efter straffelovens § 42, 4. stk. Særforanstaltninger har i intet tilfælde fundet anvendelse. Fængselsvæsenets statistik regner kun med recidiv, når straffen er

fængsel i 5 måneder eller derover, hvilke straffe afsones i statsfængsel; men sondringen kan ikke begrundes her.

I det 2. hovedafsnit, der indeholder den egentlige kriminologiske undersøgelse omtales probandernes forhold indtil den lovovertrædelse, der medførte ungdomsfængselsdommen; i det 3. behandles forholdene efter prøveløsladelsen, recidivet; hvad der ligger imellem de to tidspunkter og hvad der iøvrigt naturligt behandles andetsteds skal omtales her i indledningen.

Som tidligere omtalt er der i årene 1935—39 incl. indsat ialt 244 personer i ungdomsfængsel; fordeles man dem efter indsettelsesår, afgørende er her tidspunktet for anbringelse på modtagelsesafdelingen, fremkommer følgende fordeling:

år	1935	1936	1937	1938	1939
antal	44	46	44	52	58 = 244

Af de 244 er 109 eller 44,7 % født i Storkøbenhavn, d. v. s. København, Frederiksberg og Gentofte kommuner, 66 eller 27,0 % er født i en købstad og 69 eller 28,3 % er født på landet. Næste halvdel er født i København, og købstæder og landkommuner bidrager med hver ca. en fjerdedel.

For så vidt angår *alderen* ved ungdomsfængselsdommen kræver straffelovens § 41, at vedkommende ikke må være fyldt 21 år. Den faktiske fordeling er som følger:

fyldt	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år
antal	6	23	93	89	33 = 244
%	2,5	9,4	38,1	36,5	13,5 = 100,0

De fleste, 74,6 %, er ved dommen fyldt 18 eller 19 år. At domstolene kun sjældent anvender ungdomsfængsel på helt unge lovovertrædere, skyldes foruden muligheden for at anvende betinget dom, der dog sjældent anvendes, jfr. Waaben »Betingede Straffedomme« p. 65 f., at tiltale frafaldes efter straffelovens § 30 på betingelse af, at den pågældende undergives forsorg.

At kun lidt over 10 % af ungdomsfængselsfangerne er fyldt 20 år ved dommen skyldes formentlig, at domstolene ikke mener, at sådanne unge lovovertrædere er modtagelige for de i § 43 omtalte opdragende og uddannende foranstaltninger, der netop er kernen i ungdomsfængselstanken.

Undersøges hvilke *fuldbyrdede lovovertrædelser* probanderne har begået, viser følgende fordeling sig:

Tyveri: 245 heraf efter § 286: 77. — Bedrageri: 18. — Underlæg: 25. — Hæleri: 32. — Dokumentfalsk: 22. — Ulovlig omg. med hittegods: 14. — Andre ejendomsforbrydelser: 39. — Ejendomsforbrydelser ialt 395. — Voldsforbrydelser: 4. — Sædelighedsforbrydelser: 1. — Andre forbrydelser: 13. — Heraf brandstiftelse: 5. — Ialt: 413.

Da det systematisk naturligt hører hjemme her, skal der gøres nogle bemærkninger om *gennemsnitsvarigheden af opholdet i ungdomsfængslet*. Efter straffelovens § 42 kan ungdomsfængselsfanger tilbageholdes i fængslet i indtil tre år, dog i tilfælde af genindsættelse i yderligere eet år. Ifølge § 42, 2. stk. kan fængselsnævnet beslutte løsladelse på prøve efter eet års forløb, og hvis dette ikke er sket igen efter to års forløb, dog med fradrag af varetægtsarresten efter straffelovens § 86. I praksis bliver der dog også tale om prøveløsladelser udenfor terminerne, f.eks. p. gr. a. indkaldelse til militærtjeneste. Gennemsnitsopholdets længde ligger omkring to år. Når genindsættelsesperioder og varetægtsfradrag ikke medregnes bliver tidsrummene for de heromhandlede årgange som følger (beregnet af sekretær ved ungdomsfængslet cand. jur. P. Bruun-Nielsen):

årg.:	1935	1936	1937	1938	1939
lgd.:	1 år 267 dg.	2 år 6 dg.	2 år 32 dg.	2 år 56 dg.	2år 14 dg.

Efter denne tabel synes gennemsnitsopholdets varighed at være ret konstant, bortset fra årgang 1935, der nærmest slutter sig til de foregående årgange.

II. KRIMINOLOGISK UNDERSØGELSE AF 244 UNGDOMSFÆNGSELSFANGER.

A. Exogene faktorer.

1. Først skal omtales det forhold, at *den ene af forældrene mangler*, p. gr. a. »skilsmisse«, fangens fødsel udenfor ægteskab, og at denne p. gr. a. et af de omtalte forhold er blevet erstattet med en anden ved indgåelse af nyt ægteskab eller ved samliv uden ægteskab, eller at begge forældre er substitueret ved barnets anbringelse i pleje.

a. *Fødsel udenfor ægteskab*, hvor barnet ikke er legitimeret ved moderens og barnefaderens ægteskab med hinanden eller bortadopteret som spæd, forekommer i følgende forhold:

Fødsel udenfor ægteskab.

	101 ÷	rec.	143	rec.	ialt
antal		10		31	41
%		9,9		21,7	16,8

Født udenfor ægteskab var af de i 1917 fødte drengebørn 11,3 % (Statistisk årbog 1917). I svensk ungdomsfængsel er procenten lidt større end her, 20,3 %, jfr. Byråsekretærene Torgny Lindberg i Svensk Juristtidning 1941 p. 552, men den ringe forskel skyldes formentlig den her anvendte snævrere begrebsbestemmelse. Den her fundne procent adskiller sig ikke fra den, der findes hos andre unge lovovertrædere i nyere undersøgelser,

således viser »Ligabrottsligheten« p. 66 15,9 % og »Ungdomsbrottsligheten« p. 102 14 %, hvorimod procenten som nævnt er lidt højere end i gennemsnitsbefolkningen.

Procenten af udenfor ægteskab fødte er dobbelt så stor hos recidivister, som hos ikke-recidivister. Forskellen er næppe statistisk signifikant på grund af de små tal.

b. I sammenhæng med fødsel udenfor ægteskab må omtales det forhold, at forældrene er *skilt eller separeret (retlig eller faktisk)*. Dog medtages kun tilfælde, hvor adskillelsen ligger før det 15. år, selvom en senere adskillelses årsager kan ligge før det 15. leveår.

Skilsmisse eller separation (retlig eller faktisk) før 15. år.

	101 ÷ rec.	143 rec.	ialt
antal	9	29	38
%	8,9	20,2	15,5

Da der så vidt ses ikke findes nogen undersøgelse af »skilsmisse«procenten hos ikke kriminelle unges forældre, kan intet med sikkerhed udtales om procenten udenfor lovovertrædernes kreds. »Ligabrottsligheten« p. 66 angiver en uvis procent, men ihvertfald højere end 15, idet 30 % af de i ægteskab fødte er skilsmissebørn eller opvokset uden den ene af forældrene, der er død. Men sammenligning umuliggøres af at procenten svinger fra ca. 20 % (for Malmö) til 7,3 % (for Göteborg). »Ungdomsbrottsligheten« p. 102 viser en abnorm lav % på 5 og ældre skandinaviske undersøgelser kan ikke anvendes, da skilsmisse- og separationsreglerne er væsentlig ændret siden da.

Der er som ved fødsel udenfor ægteskab ret stor forskel mellem recidivister og ikke-recidivister, da procentvis mere end dobbelt så mange recidivister som ikke-recidivister er skilsmissebørn.

c. Næsten samme procenter som netop omtalt fremkommer, når det undersøges, hvor mange ungdomsfængselsfanger, der er opdraget uden den ene af forældrene, idet denne er død inden sønnen fyldte 15 år, desuden medtages tilfælde, hvor begge forældre er døde:

Den ene eller begge forældre død(e) før 15. år.

	101 ÷ rec.	143 rec.	ialt
antal	16	29	45
%	15,8	20,2	18,4

Næsten hver femte ungdomsfængselsfange er i kortere eller længere tid opvokset uden far eller mor (i ganske enkelte tilfælde uden nogen af dem). Hos 21,8 % af 743 kriminelle drenge fra svenske forsorgsinstitutioner var faderen død og moderen i

16,4 % af tilfældene; i 4,4 % af tilfældene var begge forældre døde, jfr. David Lund »Über die Ursachen der Jugendasozialität« p. 30. »Ungdomsbrottsligheten« p. 102 viser en % på 22, og begge forældre er døde i 2 % af tilfældene. Efter »Ligabrottsligheten« p. 66—67 er procenten noget mindre, et sted mellem 10—15 %, jfr. ovenfor i forbindelse med fødsel udenfor ægteskab. Da procenterne er forskellige i de forskellige undersøgelser, kan intet bestemt siges om forholdet til andre unge lovovertrædere; men så meget kan dog udledes, at den her angivne procent ikke er højere end, hvad undersøgelser af andre unge lovovertrædere fremviser. Om procenten bl. ikke-kriminelle unge vides intet.

Forskellen mellem procenterne hos recidivister (20,2 %) og hos ikke-recidivister (15,8 %) er ikke signifikant.

ad a—c. Samler man det ovenfor anførte og spørger, hvor mange ungdomsfængselsfanger er enten født udenfor ægteskab i den ovenfor angivne snævre betydning eller opdraget i den atypiske familiesituation, at forældrene var »skilt« eller den ene af dem var død før sønnens 15. år, bliver svaret som følger:

En eller anden defekt i forældre-forholdet.

	101 ÷ rec.	143 rec.	ialt
antal	31	76	107
%	30,7	53,1	43,9

Lidt under halvdelen af ungdomsfængselsfangerne har lidt under en af disse familiedefekter. Procenten adskiller sig ikke fra resultatet af den tilsvarende undersøgelse hos statsfængselsfanger. Blandt 335 statsfængselsfanger er 47,8 % enten født udenfor ægteskab eller »skilsmissebarn« eller den ene af forældrene er døde (»335 statsfængselsfanger«, foreløbig oversigt — venligst udlånt til sammenligning af lektor mag. art. Karl O. Christiansen). Blandt andre unge lovovertrædere findes tilsvarende procenter, således efter »Ligabrottsligheten« p. 66 45,9 % og efter »Ungdomsbrottsligheten« p. 102 46 %. Såvel de to danske, som de svenske undersøgelser viser, at omkring 45 % af de undersøgte lovovertrædere er opvokset under defekte familief forhold; at procenten er lidt lavere blandt ungdomsfængselsfangerne skyldes antagelig den snævrere bestemmelse af begrebet født uden for ægteskab. I hvilket omfang disse forhold forekommer hos ikke-kriminelle unge vides ikke; men det må bemærkes, at nogle udenlandske undersøgelser ikke viser signifikante forskelle mellem lovovertrædere og andre, se Sutherland¹⁾ p. 158 ff.

Af ikke-recidivister har mindre end en trediedel og af recidivister mere end halvdelen haft en barndom eller ungdom præget

¹⁾ Edwin H. Sutherland: »Principles of Criminology«. 3. ed. 1939.

af den atypiske familiesituation; forskellen er antagelig signifikant. Blandt statsfængselsfangernes begyndere er procenten 28,2, der svarer til 30,7 % hos ikke-recidivisterne og hos de tidligere straffede statsfængselsfanger er procenten ca. 54, der stemmer nøje overens med procenten hos recidivisterne (53,1 %).

d. Af de 107 tilfælde, hvor vedkommende enten er født uden for ægteskab, men ikke legitimeret ved ægteskab mellem barnets fader og moderen eller bortadopteret som spæd, eller forældrene er skilt eller den ene af dem er død, har den ægtefælle, hos hvem den pågældende opholdt sig senere indgået ægteskab igen i 44 tilfælde eller 41,1 %. Samme procent fremkommer, når man betragter recidivister og ikke-recidivister.

Sammen med undersøgelsen af hvor mange ungdomsfængselsfanger, der har stedfar (eller -moder), kan naturligt omtales, hvor mange af dem der er *plejebørn*, hvor begge forældre er substitueret. Her tænkes på tilfælde, hvor den pågældende er opdraget hos andre end de naturlige forældre eller adoptivforældre, d. v. s. normalt hos bedsteforældre eller anden familie. Uden for holdes ligeledes opdragelse på »hjem«, men derimod medtages anbringelse i familiepleje efter forsorgslovens § 136 1. stk., der dog kun forekommer sjældent. Dette forhold kan have været i mange år, undertiden helt fra de første år eller kun i de sidste par år før konfirmationen, men disse sidste tilfælde er naturligvis ikke medregnet.

Plejebørn.

	101 ÷ rec.	143 rec.	ialt
antal	10	24	34
%	9,9	16,8	13,9

Af ungdomsfængselsfangerne er 14 % opdraget af andre end de naturlige forældre. Hvordan denne procent forholder sig til procenten blandt andre unge lovovertrædere vides ikke, da de sædvanlige sammenligningsmaterialer sammenblender forskellige, iøvrigt naturligt sammenhørende forhold, således behandles »Ungdomsbrottsligheden« dette forhold sammen med opdragelse på »hjem« »Ligabrottsligheden« medtager defekt opdragelse. Lund har undersøgt forholdet rent, og fandt blandt Halldrengene 30,8 %, a. v. p. 41, men denne højere procent kan formentlig forklares ved, at tilskyndelsen til at afgive barnet dengang var større, idet flere er født uden for ægteskab hos Lund end her, og det samme gælder i nogen grad om dødsfald hos forældrene (om »skilsmisse« oplyser Lund tilsyneladende intet). Den fundne procent står noget isoleret og siger ikke så meget.

Forskellen mellem recidivister og ikke-recidivister er ikke sig-

nifikant, men gentager den velkendte tendens mod flere defekter hos recidivister end hos de andre.

Ser man på den formentlige årsag til afgivelsen, bekræftes det hensigtsmæssige i at anbringe denne undersøgelse i forbindelse med defekter i forholdet mellem forældrene. Ved sammenligning mellem tidspunkterne for afgivelsen og begivenheder i forholdet mellem barnets forældre, kan man slutte sig til årsagen til afgivelsen, dog kun for så vidt angår de 29 ungdomsfængselsfanger. Af disse er 15 født uden for ægteskab og faderen er normalt ukendt, desuden er barnet afgivet i de to første leveår, hvilket tyder på, at årsagen til afgivelsen må søges i vedkommendes fødsel uden for ægteskab. Seks er kommet i pleje umiddelbart efter forældrenes »skilsmisse« og hos otte må forklaringen søges i den ene af forældrenes, normalt moderens, umiddelbart forudgående død.

2. I det følgende skal omtales *forhold hos forældrene*, d. v. s. hos den eller de personer, der opdragede ungdomsfængselsfanger, det være sig forældre, plejeforældre eller andre. Det kan forekomme, at vedkommende er opdraget hos flere forskellige, således ret hyppigt først hos forældrene, senere hos slægtninge; i disse tilfælde er oplysninger om disse sidste medregnet, for så vidt opholdet hos disse har varet mere end fem år.

Ved forhold hos forældre tænkes på, at en af dem, eventuelt begge, er straffet eller er drikfærdig eller lider af en invaliderende sygdom.

Forhold hos forældrene.

	101 ÷ rec.		143 rec.		Ialt	
	antal	%	antal	%	antal	%
straffet	7	6,9	12	8,4	19	7,8
drikfærdig.	15	14,9	31	21,7	46	18,8
invaliditet	13	12,9	19	13,9	32	13,1
en eller anden af disse defekter	27	26,7	51	35,7	78	31,9

a. Blandt de 244 ungdomsfængselsfangers forældre er knap 8 % *straffet*, i almindelighed faderen; men tallet er formentlig for lille, da det beror på tilfældigheder, om det kommer frem, at den pågældendes far er straffet. Ifølge »Ungdomsbrottsligheden« er procenten af kriminelle forældre til tyvene 6 %, a. v. p. 102 (hos forældre til voldsforbryderne er den 15 %) og efter »Ligabrottsligheden« p. 74 er procenten 7,1; men noget varierende, således 8,3 % for Stockholms vedkommende og 7,8 % til Malmø; men Gøteborg tegner sig kun for 3,7 %. En ældre undersøgelse viser højere procenter (Lund p. 70 ff.) Her er af forældre til 175 kriminelle drenge den ene eller begge straffet, d. v. s. idømt straf af fængelse eller strafarbejde (a.v.p. 71) i 71,1

% af tilfældene mod 1,0 % blandt forældre til 691 ikke-kriminelle drenge og 11,7 % blandt forældre til 692 forsømte eller kriminelle drenge. Den højere frekvens af kriminalitet hos Lund skyldes antagelig, at undersøgelsen ikke alene stammer fra aktstudier, men også fra samtaler med observanderne og herigenem er det kommet frem, at den ene af forældrene er straffet. Selvom man må erkende, at den her udfundne procent kun angiver et minimum, kan der ikke påvises højere kriminalitetsfrekvens hos almindelige unge lovovertræderes ascendens, da også de yngre svenske undersøgelser alene grunder sig på aktstudier med den deraf følgende usikkerhed på det her omhandlede punkt. Der er ingen påviselig forskel på hyppigheden af straffede forældre hos rec. og ikke-rec., blandt rec. er procenten 8,4 mod 6,9 % hos ikke-rec., men det må dog bemærkes, at tallene er meget små. I sit kontrolmateriale af ikke-kriminelle fandt Lund som nævnt kun 1,0 %, hvis forældre var kriminelle, men procenten er lavere end, hvad der antages at være den almindelige kriminalitetsfrekvens i befolkningen i almindelighed, jfr. Hurwitz, »Kriminologi« p. 74 ff. Antager man at omkring 5 % af hele den mandlige befolkning over 15 år er straffet med frihedsstraf, og når man betænker, at det her drejer sig om gennemgående socialt dårligt stillede forældre, der antagelig har en højere kriminalitetshyppighed, afviger den her fundne procent formentlig end ikke fra, hvad man ville finde hos forældre til ikke-kriminelle unge, der lever under tilsvarende sociale forhold.

b. Drikfældighed, der ikke kan bestemmes nærmere, forekommer ret hyppigt hos forældre, især fædre, til ungdomsfængselsfangerne, nemlig i 19 %. I de tre svenske storbyer er procenten af alkoholistfædre hos unge bandekriminelle 17,7 % i gennemsnit, dog noget varierende med 21 % til Stockholm, 19 % til Malmø, men kun 6 % til Gøteborg; drikfældighed forekommer kun når der er grebet ind fra politi eller nykterhetsnämnd, men i hvilket omfang dette sker vides ikke, »Ligabrottsligheten« p. 71 ff. I »Ungdomsbrottsligheten« gøres der ikke så stort et nummer ud af drikfældigheden, der dog ikke nærmere defineres, men antages at forekomme i 9 % af de undersøgte tilfælde, a. v. p. 102.

At procenterne er højere hos Lund, Halldrengene: 35,9 %, øvrige anstaltsbørn: 32,1 % mod 7,1 % i det ikke-kriminelle materiale, a. v. p. 67, skyldes det dengang, før 1914, noget større alkoholforbrug.

Da de i de svenske undersøgelser anvendte begreber er uklare, kan man ikke anvende deres resultater som sammenligningsmateriale. Da der ikke findes brugbare oplysninger om hyppigheden af drikfældighed i gennemsnitsbefolkningen, reduceres værdien af de her meddelte resultater stærkt og den forsvinder

næsten, når det betænkes, at der ikke kan opstilles noget brugbart begreb, fordi undersøgelsens kilder indskrænker sig til at anvende udtrykket drikfældig eller synonymt.

c. Ved *invaliditet* tænkes på sygdom, som antagelig har gjort den ene eller begge forældre uarbejdsdygtige, uanset tidspunktet for sygdommens begyndelse, der kun undtagelsesvis er angivet.

Af de 244 ungdomsfængselsfanger er 13 % opvokset i et hjem, der må antages at være præget af, at den ene af forældrene er uarbejdsdygtig. Procenten svarer nogenlunde til, hvad de to svenske undersøgelser viser. I »Ligabrottsligheten« p. 75 findes 12,7 %, hvis hjem har været ramt af en sygdom hos den ene eller begge forældre, der har gjort den syge uarbejdsdygtig. Hos 8 % af de unge lovovertrædere i »Ungdomsbrottsligheten« p. 103 er hjemmet »hårdt ramt af sygdom«, hvilket antagelig må forstås i overensstemmelse med begrebet i den lidt ældre undersøgelse af bandekriminelle, hvis eksemplifikation kunne tyde på, at kravene til invaliditet er mindre strenge end her. Defekter forekommer lige hyppigt hos recidivisternes forældre som hos forældrene til ikke-recidivisterne.

ad a—c. *En eller anden defekt hos en af forældrene* forekommer i knap en trediedel af tilfældene. I 6 tilfælde forekommer defekter hos begge forældre. Af de resterende 72, hvor kun den ene af forældrene er defekt, tegner mødrene sig for de 11. Hos resten, 61 personer, foreligger kun forhold hos faderen.

Procenten af defekte forældre er noget større blandt recidivister (36 %) end blandt ikke-recidivister (27 %); forskellen er dog næppe signifikant, men angiver en ventelig tendens mod flere defekte forældre hos recidivisterne.

Som omtalt i forbindelse med undersøgelsen af »drikfældighed« hos unge lovovertræderes forældre, kan de i de svenske undersøgelser meddelte oplysninger ikke anvendes som sammenligningsmateriale på grund af den uklare begrebsbestemmelse, følgelig kan en sammenfatning af de undersøgte defekter heller ikke danne grundlag for sammenligning med de her fundne procenter.

3. I nær forbindelse med og som en virkning af det i det foregående omtalte skal behandles opdragelsen i hjemmet, d.v.s. hvor mange har fået en »defekt opdragelse«? Noget eksakt begreb kan ikke opstilles, men i almindelighed indeholder materialet ret utvetydige oplysninger. Diagnosen svag eller ingen opdragelse er dog noget udflydende; som indicier på sådan opdragelse forekommer f. eks. forkælelse, at vedkommende har været overladt til sig selv, da han opholdt sig hjemme, at han er opdraget af sin enligstillede, syge moder og lignende. Af stor betydning er den ambitendent opdragelse, men da den forekommer ret sjældent, er sådanne tilfælde anbragt i gruppe eet.

Defekt opdragelse.

	101 ÷ rec.	143 rec.	ialt
antal	30	57	87
%	29,7	39,8	35,7

Mere end hver tredje ungdomsfængselsfange har fået en opdragelse, der efter det anførte må betegnes som defekt. I 37 % af tilfældene i »Ungdomsbrottsligheden« er den ene af forældrene, eventuelt begge, betegnet som »åbenbart uegnede til at opdrage børn«, a. v. p. 103, medens der kun hos 12,5 % af de unge bandekriminelle i de tre storbyer er forefundet »åbenbar groft forsømt opdragelse«, d. v. s. »åbenbar vanrøgt, brutalitet og ligegyldighed fra forældrenes side«, »Ligabrottsligheden« p. 77, men procenten omfatter også tilfælde, hvor vedkommende er opdraget i mindst tre forskellige hjem, hvilket bevirker, at procenten kun kan sættes til ca. 9. Denne åbenbare afvigelse mellem de to undersøgelser kan ikke dække over en reel forskel, men må skyldes en terminologisk uoverensstemmelse. Den i »Ligabrottsligheden« anvendte terminologi synes at være noget snævrere end i »Ungdomsbrottsligheden« og den her anvendte. Antages »Ungdomsbrottsligheden« som egnet sammenligningsgrundlag, kan der tilsyneladende ikke påvises nogen forskel på det heromhandlede punkt mellem ungdomsfængselsfangerne og unge straffet på anden måde for tilsvarende lovovertrædelser.

Om de økonomiske forhold i ungdomsfængselsfangernes barn- og ungdom kan intet af interesse siges. En sammenligning af erhvervsfordelingen hos fædrene til ungdomsfængselsfangerne siger ikke noget. Den pågældendes hjem er besøgt enten af en funktionær fra fængslet eller af en undersøger efter straffelovens § 56, 2. stk., men disses karakteristik af hjemmet som »sædvanligt«, »fattigt« eller »meget fattigt« beror på en vag og ubestemt afgrænsning, der gør det umuligt at anvende disse oplysninger. Andre kendserniner, der sædvanligvis lægges til grund ved bestemmelsen af lovovertræderes økonomiske baggrund, f. eks. forbindelse med diverse sociale institutioner og bolig-tæthed, fremkommer i så få tilfælde, at de ikke kan registreres selvstændigt.

B. Endogene faktorer.

I det foregående er omtalt nogle forhold af kriminogen betydning, der hidrører fra omgivelserne. Hvad der i det følgende omtales, er faktorer, der i alt væsentligt stammer fra den pågældende selv. Der er her tale om tilfælde hvor ungdomsfængselsfanger er sinker, psykopater eller psykopatisk præget. Andre varige psykiske vanskeligheder forekommer ikke i undersøgelsens materiale. Grundlaget for de her foretagne udskillelser er lægeerklæringernes konklusion; hvor der ingen lægeerklæring

findes, 45 tilfælde, udgår de pågældende af denne del af undersøgelsen.

1. For at betegne en ungdomsfængselsfange som *sinke* må det kræves, at intelligenskvotienten ved den foretagne undersøgelse er under 90, dog er en kvotient på 88—90 ikke tilstrækkeligt til, at en person kan henregnes til sinkerne.

At sinkens kriminalitet også er begrundet i forhold uden for personen selv er klart; jfr. Hurwitz, »Kriminologi«, p. 176, men i overensstemmelse med hvad der almindelig antages, betragtes intellektuel underlødighed som primær i forhold til omverdensfaktorerne.

Sinker forekommer blandt 199 lægeundersøgte ungdomsfængselsfanger i følgende forhold:

Sinker.

	74 ÷ rec.	125 rec.	ialt
antal	8	11	19
%	10,8	8,8	9,5

Små 10 % af ungdomsfængselsfangerne er herefter sinker. I befolkningen som helhed antages, at 2 %, måske 4 %, er sinker, jfr. professor Helweg N.K.Å. 1942—43, p. 143, men blandt skolebørn i Holbæk amt fandtes 5,2 % sinker (N.K.Å. 1942—43 p. 121).

At sinkefrekvensen er større her end i gennemsnitsbefolkningen kan naturligvis ikke overraske, men af større interesse er forholdet til andre grovere kriminelle, især unge, der ikke på forhånd er mistænkelige, således at de under sagen er henvist til mentalobservation. Blandt 126 recidiverede statsfængselsfanger er fundet 5 % sinker, jfr. overlæge Fremming i »Festskrift til Helweg« p. 272, og blandt de 335 statsfængselsfanger er procenten ca. 14, hvilken procent dog også omfatter åndssvage, der dog formentlig kun er repræsenteret med et par procent. I Sverige og Finland kendes betegnelsen sinker ikke, men disse henregnes til debile. Af de i 1941 i svensk ungdomsfængsel indsatte 197 personer var 16,2 % debile, jfr. N.K.Å. 1942—43, p. 142 og prof. v. Fieandt fandt 17,4 % debile blandt 207 unge fængselsfanger, jfr. N.T.f.K. 1950 p. 29. Men hvor stor en del af disse debile der har en J.Q., der ligger så højt, at de herhjemme ville blive betegnet som sinker, kan man kun gætte sig til. Man kan formentlig gå ud fra, at procenten af debile forekommer i større omfang i svensk end sinker i dansk ungdomsfængsel, da der ikke i Sverige gør sig nogen betænkelighed gældende mod at anvende denne fængselsform på psykisk defekte personer p. gr. a. større mulighed for differentieret behandling i særlige ungdomsanstalter for psykisk defekte. De af v. Fieandt fundne debile svarer måske til, hvad vi forstår ved sinker; de er karakteriseret

ved at have gået i hjælpeskole og ved at kunne klare enklere former for arbejde på egen hånd, idet virksomhed der kræver planlægning er udelukket, jfr. N.T.f.K. 1950 p. 28 f., sammenholdt med Helweg¹⁾ p. 112 f. og 128.

Uanset om dette antages eller ikke, vil den her fundne synkeprocent formentlig være noget mindre end, hvad en undersøgelse af andre unge kriminelle vil vise, idet ungdomsfængslet p. gr. a. kravet i straffelovens § 43 om muligheden for legemlig og sjælelig udvikling under fængselsopholdet kun kan modtage de højststående sinker.

Blandt recidivister kan der ikke påvises flere sinker end blandt ikke-recidivister, lige så lidt som omvendt tilbagefaldet hos sinkerne adskiller sig fra tilbagefaldet hos andre ungdomsfængselsfanger, selv om unge sinker i almindelighed antages at være meget udsat for recidivrisiko, men det må dog bemærkes, at antallet af sinker er meget ringe, og at det her drejer sig om de bedste sinker, kun een af dem er karakterologisk defekt og deres intelligens ligger ret nær opad grænsen til det normale.

2. En anden vigtig endogen faktor er *psykopati* eller karakterinsufficiens. Til psykopater er kun henregnet personer, der af den undersøgende læge er betegnet som udtalt psykopat eller lignende, men herudover må opstilles en gruppe *psykopatisk prægede* indeholdende ungdomsfængselsfanger med psyk. træk eller »psyk. i lettere grad«.

Karakterdefekte:

	74 ← rec.		125 rec.		ialt	
	antal	%	antal	%	antal	%
psyk.	1	1,3	17	13,6	18	9,1
psyk. prægede	8	10,8	24	19,2	32	16,1
	9	12,1	41	32,8	50	25,1

Procenten af rene psykopater er knap 10. Psykopati forekommer langt hyppigere blandt statsfængselsfangerne, nemlig i 24,9 % af tilfældene, med 5,1 % til begyndere og ca. 28 % til de tidligere straffede og bl. svenske ungdomsfængselsfanger, hvor procenter på 27,1 og 21,7 nævnes, således Strahl m. fl. »Om Påföljder för Brott« p. 258 f. Når der således er langt færre psykopater blandt ungdomsfængselsfangerne end i statsfængselsmateriale og antagelig også i forhold til andre unge lovovertrædere af grovere karakter,²⁾ ligger forklaringen i den tilbageholdenhed hvormed domstolene anvender ungdomsfængsel.

¹⁾ Den retslige psykiatri i kort omrids, Kbhvn. 1949.

²⁾ Se v. Fieandt i N. T. f. K. 1950, p. 43, der angiver 23,7 %.

Denne synes absolut berettiget, når man betragter tilbagefaldet hos udprægede psykopater, idet næsten alle er recidiveret efter prøveløsladelsen. Selv om antallet er så ringe, kan den eensidige fordeling dog berettigede til at slå fast, at ungdomsfængslet, som det var dengang og er idag, er uanvendeligt på udprægede psykopater.

Blandt de 18 psykopater er der ingen, der lider af intelligensdefekter, men to er betegnet som normalt begavet, men i underkanten heraf og andre tre er præget af pubertetsvanskeligheder.

3. På overgangen mellem udtalte psykopater og karakterologisk normale findes gruppen *psykopatisk prægede* ungdomsfængselsfanger. Af de lægeundersøgte 199 personer er 32 eller 16,1 % psykopater i lettere grad eller lignende. Procenten er også i denne gruppe mindre end blandt statsfængselsfangerne, hvor gennemsnitlig 32,5 % er »lettere karakterdefekt«, med 28,2 % til begynderne og ca. 33 % til de tidligere straffede. Ved »lettere karakterdefekte« forstår det samme som her psykopat i lettere grad.

Sammenligningsmateriale af unge grovere lovovertrædere findes kun i meget begrænset omfang, kun den tidligere omtalte undersøgelse af v. Fieandt kan fremlægges, og her findes 23,2 % med »tydelige psykopatiske træk«, jfr. N.T.f.K. 1950 p. 43, men dette materiale er ikke tilstrækkeligt til at udtale noget sikkert om forholdet mellem ungdomsfængselsfanger og andre unge lovovertrædere, omend tendensen synes som ved psykopater.

Betragtes forholdet mellem recidivister og ikke-recidivister, er 19,2 % af de førstnævnte mod 10,8 % af de sidstnævnte psykopatisk præget, hvilken næppe angiver nogen signifikant forskel, og ser man på den omvendte situation, hvormange psyk. prægede ungdomsfængselsfanger, der er idømt straf af fængsel eller genindsat i ungdomsfængslet, er $\frac{3}{4}$ recidiveret, altså noget mere end hvad materialet som helhed viser. Det synes således heller ikke anbefalelsesværdigt at anvende ungdomsfængsel på disse lovovertrædere, i hvert fald ikke i dettes nuværende form.

En psykopat i lettere grad er desuden sinke, omend på overgangen til normal intelligens (J.Q. 85—90), men 8 er undernormal begavet, men ikke sinker og herudover er 5 i lægeerklæringen betegnet som pubertetspræget.

ad 2—3. En af disse karakterdefekter forekommer hos 25 % af de mentalobserverede ungdomsfængselsfanger, hvilket er langt mindre end hos statsfængselsfangerne, hvor procenten er 56,4. Men procenten er også langt lavere end hos andre grovere unge lovovertrædere, da 44,0 % af de 207 unge tugthus- eller fængselsfanger undersøgt af v. Fieandt har karakterdefekter, jfr. N.T.f.K.

1950 p. 53 og af 413 unge tugthusfanger mellem 15 og 21 år, som i årene 1935—37 afsonede straf i Helsingfors centralfængsel, har 40,0 % »abnorme karaktertræk« uden nærmere angivelse af hvad der menes hermed, jfr. prof. Kaila i N.K.Å. 1939 p. 266 f. At procenten er mindre her end blandt andre unge lovovertrædere skyldes som ovenfor omtalt, at der her er tale om udvalgte kriminelle med tendens mod at udelukke anormale. Ligesom undersøgelserne af de enkelte karakterdefekter viser denne undersøgelse, at der er flere karakterdefekte hos recidivisterne, idet en trediedel af disse mod kun en ottendedel av ikke-recidivisterne er karakterdefekte og betragtes den omvendte situation fremkommer samme billede som ovenfor omtalt.

C. Hvad der hidtil er omtalt, er forhold, der hidører fra den pågældendes barndomshjem eller fra den pågældende selv, andet, også omstændigheder, der hører her ind under, må lades uomtalt, da det tilgrundliggende materiale ikke giver brugbare oplysninger herom. I det følgende skal omtales skole- og erhvervs-vanskeligheder. Disse faktorer adskiller sig fra de hidtil omtalte ved at være virkninger af disse (og de uomtalte forhold), men desuden er de medvirkende årsager til kriminel adfærd.

1. Ved *skolevanskeligheder* forstås her, at den pågældende har været oversidder, har skulket fra skolen, har vist udpræget dårlig opførsel eller har gået i mindst 4 forskellige skoler. Oplysninger om skolegangen stammer i alt væsentligt fra de i sagens akter beroende skoleattester. Med hensyn til gruppe 3 må det bemærkes, at kun konkrete oplysninger om dårlig opførsel af betydning er taget i betragtning. Iøvrigt er det ikke muligt at angive, hvad de forskellige grupper indeholder, da oplysninger herom kun forefindes i særdeles ringe omfang. — For langt de flestes vedkommende slutter skolegangen ved konfirmationen, seks har dog fået mellemkskoleeksamen, og realeksamen og præliminæreksamen forekommer med hver eet tilfælde.

Skolevanskeligheder:

	101 ÷ rec.	143 rec.	ialt
antal	25	57	82
%	24,7	39,8	33,6

Hver tredje ungdomsfængselsfange har haft en eller flere af disse skolevanskeligheder. Procenten er lidt mindre her end blandt statsfængselsfangerne, hvor 40,3 % har haft vanskeligheder i skolen, med 32 % til begynderne og omkring 41 % til de tidligere straffede; men denne ringe forskel kan ikke dække over nogen realitet; måske kan forskellen forklares ved en lidt videre begrebsbestemmelse hos statsfængselsfangerne og bedre muligheder for at få oplysninger om de her omhandlede forhold. Den oftest forekommende af de ovenfor nævnte skolevan-

skeligheder er skulkeri, der forekommer hos 17,2 % af ungdomsfængselsfangerne, med nogen forskel mellem rec. (25,2 %) og ikke-rec. (10,9 %). Af de lægeundersøgte skulkere (36 personer) er $\frac{2}{3}$ normalt begavede, $\frac{1}{3}$ er normalt begavet, men ligger i underkanten heraf, og $\frac{1}{10}$ er sinker. Fordelingen er ikke forskellig fra, hvad materialet som helhed viser. (64,4 % normalt begavede, 26,1 % under normalt begavede og 9,5 % sinker). Af de 244 ungdomsfængselsfanger har 7,0 % været oversidder, fordelt med 10,1 % af recidivisterne, men kun 3,9 % af ikke-recidivisterne. Af de 15 lægeundersøgte er 40 % normalt begavet, 33 % er under normalt begavet og 27 % er sinker; men det må dog bemærkes, at antallet af lægeundersøgte oversiddere er for lille, til at nogen sikker slutning kan drages om forholdet mellem intelligens og det her omtalte spørgsmål. Iøvrigt har 6 % vist udpræget dårlig opførsel og 4 % har gået i fire eller flere forskellige skoler.

Forskellen mellem recidivister og ikke-recidivister (40 % mod 25 %) angiver en ikke helt signifikant forskel.

2. Ved *erhvervsvanskeligheder* tænkes på, at den pågældende var arbejdsløs ved tidspunktet for den eller de lovovertrædelser, der medførte ungdomsfængselsstraffen (dog ikke lovovertrædelser over for hvilke der reageredes med betinget dom eller tiltalefraval, der er medoptaget i ungdomsfængselsdommen), eller at vedkommende har opgivet en påbegyndt faglig oplæring, er indvandret fra land til by eller har skiftet plads hyppigt, d. v. s. på landet uden for de fastsatte skiftetider og ellers har haft to eller flere forskellige arbejdssteder i et halvår.

Erhvervsvanskeligheder.

	101 + rec.		143 rec.		ialt	
	antal	%	antal	%	antal	%
arb.løshed	38	(37,6)42,2	51	(35,7)43,2	89	(36,4)42,8
egl. erhv.-vansk.	46	45,5	66	46,2	112	45,9
en eller anden erhv.-vansk.	62	61,2	86	60,1	148	60,6

a. *Arbejdsløshed* på tidspunktet for lovovertrædelsen eller i det sidste halve år før denne forekommer hos 43 % af ungdomsfængselsfangerne, uden forskel mellem recidivister og ikke-recidivister, herimod står blandt de ældre statsfængselsfanger et gennemsnit på 57,3 % med stor forskel på begyndere (28,2 %) og tidligere straffede (ca. 61 %).

Ikke alle ungdomsfængselsfanger har haft mulighed for at opfylde betingelserne for at betragtes som arbejdsløse, idet nogle (36 personer) på tidspunktet for lovovertrædelsen har været på »hjem,* og de har f. eks. begået lovovertrædelsen under flugt herfra eller er løsladt herfra umiddelbart før lovovertrædelsen; arbejdsløshedsprocenten kan således ikke beregnes af det sæd-

vanlige antal; men dette må formindskes med de 36, der fordeles sig med 25, der trækkes fra rec. og 11 der går fra ikke-rec. Men for at beregne forekomsten af en eller anden af erhvervsvanskelighederne (i vid forstand) må man gå ud fra et for de to undergrupper fælles antal observander, og dette må sættes til det sædvanlige, og den i parentes angivne arbejdsløshedsprocent er beregnet på grundlag heraf. (Samme foreteelse forekommer ved beregningen af egentlige erhvervsvanskeligheder, men kun i noget mindre omfang, så der bliver set bort fra denne fejl).

b. Egentlige erhvervsvanskeligheder forekommer hos 46 % af ungdomsfængselsfangerne og lige ofte hos recidivister som hos ikke-recidivister. Disse vanskeligheder forekommer naturligvis langt hyppigere hos statsfængselsfangerne, hvor gennemsnitlig 84,2 % har haft erhvervsmæssige vanskeligheder, der dog forstås lidt videre end her.

I forbindelse med erhvervsvanskeligheder skal kort omtales, hvormange der er ufaglærte, selvom det systematisk falder noget udenfor. Kun i fem tilfælde har en faglig oplæring kunnet fuldendes p. gr. af den korte tid fra konfirmationen til lovovertrædelsen. En faglig uddannelse anses for påbegyndt, når vedkommende på tidspunktet for lovovertrædelsen eller før eventuel arbejdsløshedsperiode, under hvilken lovovertrædelsen er begået, og mindst 1 år forud har været i lære eller har været ved landbrug, gartneri og lignende i mindst 2 år. Til faglig uddannelse medregnes oplæring på eller i forbindelse med de særlige lærlinge(pleje)-hjem. Af ungdomsfængselsfangerne er 61,9 % ufaglærte i den angivne betydning, blandt recidivister er procenten 64,3 mod 58,4 % hos ikke-recidivister. Den her udfundne procent adskiller sig som venteligt fra, hvad de 335 statsfængselsfanger opviser i gennemsnit (45,4 %) og der er naturligvis større forskel på begyndere (19,2 %) og tidligere straffede (ca. 51 %).

De egentlige erhvervsvanskeligheder deles i to grupper. Af disse forekommer hyppigt pladsskifte lidt oftere end erhvervsskifte, idet førstnævnte vanskelighed forekommer hos 30,3 % af de undersøgte mod 25,4 % med erhvervsskifte. Der er heller ikke her nogen forskel mellem recidivister og ikke-recidivister, hverken i første eller anden gruppe.

ad a og b. 60 % af ungdomsfængselsfangerne har i de få år, der er gået fra konfirmationen til lovovertrædelsen haft *en eller anden af disse erhvervsvanskeligheder*. Det er naturligvis noget mindre end, hvad det eneste brugbare sammenligningsmateriale, statsfængselsfangerne, viser, næsten 95 %, idet dette dog også består af grupper, der ikke kendes her, som f. eks. økonomiske vanskeligheder, men i almindelighed forekommer disse forhold i forbindelse med de her omtalte. Når denne undersøgelse viser så høj en procent, må det betænkes, at det drejer sig om psykisk

ustabile, umodne unge fra 30'erne med disse års økonomiske usikkerhed.

D. Hidtil er omtalt forhold, der mere eller mindre direkte er medvirkende til kriminel adfærd. Hvad der i det følgende behandles er omstændigheder, der i forhold hertil må betegnes som virkninger, og i forbindelse hermed skal gøres nogle bemærkninger om det offentliges reaktion mod disse virkninger.

1a. Det er en kendt sag, at der blandt ungdomsfængselsfanger er mange, der før dommen har begået lovovertrædelser, og det forudsættes som bekendt i kommissionsudkastet til straffeloven, jfr. udkast III*) motiver p. 123, at ungdomsfængsel kan anvendes på visse tidligere straffede unge, hvilket også fremgår af straffeloven selv, jfr. § 41 »forbryderiske tilbøjeligheder«. Her skal undersøges, hvor mange der før ungdomsfængselsdommen har overtrådt straffeloven; desuden må det kræves, at lovovertrædelsen er konstateret, d. v. s. fastslået ved dom, betinget eller ubetinget eller tiltale er frafaldet, — dog ikke hvis det er sket på grund af bevisets stilling, — hvad enten den pågældende er anbragt på »hjem« eller ej.

Tidligere konstateret lovovertrædelse.

	101 ÷ rec.	143 rec.	ialt
antal	54	110	164
%	53,5	76,9	67,2

Som det vil ses har $\frac{2}{3}$ af ungdomsfængselsfangerne begået lovovertrædelser før anbringelsen i ungdomsfængslet. At den her fundne procent er højere end hvad en undersøgelse af andre grovere unge lovovertrædere ville fremvise er vist utvivlsomt. Kriminalstatistikken indeholder i tabellerne VIII og IX en inddeling af de i et år straffede begyndere og recidivister, men til disse sidste henregnes kun personer idømt højere straf end bøde. Uanvendelige som sammenligningsmateriale er ligeledes undersøgelser, der til tidligere lovovertrædelser kun henregner kvalificerede eller ukvalificerede frihedsstraffe, således f. eks. Kaila N.K.A. 1939 p. 257 ff. Et vist, omend ikke tilfredsstillende grundlag for sammenligning findes i de to tidligere nævnte svenske undersøgelser. Kontakt med kriminalpolitiet forekommer hos 31,4 % af 312 bandekriminelle mellem 15 og 21 år fra Stockholm, »Ligabrottsligheden«, p. 60. Af 18—20 årige tyve har 31 % tidligere begået »kriminelle handlinger«, se »Ungdomsbrottsligheden« p. 55. Selvom disse procenter utvivlsomt ligger i overkanten af, hvad man kan vente at finde, når samme begrebsbestemmelse som her bliver lagt til grund for en kontrolundersøgelse, viser disse procenter dog, hvor stor forskel, der må ventes mellem ungdomsfængselsfangerne og andre unge lovovertrædere.

*) Betænkning afgiven af Straffelovskommissionen af 9. Nov. 1917, Kbhvn. 1923.

Sammenligner man recidivisterne med de andre, lægger en klar og utvetydig forskel sig for dagen, idet kun hver fjerde af de første mod hver anden af de sidstnævnte ikke har begået lovovertrædelser før ungdomsfængselsdommen. Har en ungdomsfængselsfange på den anden side begået lovovertrædelser før dommen, er faren for tilbagefald efter løsladelse fra ungdomsfængslet stor, idet $\frac{3}{5}$ af de tidligere »straffede« recidiverer mod blandt personer, der ikke har begået lovovertrædelser før dommen, kun 41,2 %.

b. Fordeler man ungdomsfængselsfangerne med tidligere lovovertrædelser efter alderen ved disse, fremkommer følgende fordeling:

Alder ved 1. konst. lovovertrædelse (bortset fra ungdomsfængsdommen):

alder:	54 ÷ rec.		110 rec.		ialt	
	antal	%	antal	%	antal	%
under 15 år	6	11,1	7	6,4	13	7,9
fyldt 15 »	9	16,6	25	22,7	34	20,7
— 16 »	12	22,2	28	25,5	40	24,4
— 17 »	13	24,1	27	24,5	40	24,4
— 18 »	11	20,5	16	14,5	27	16,5
over 18 »	3	5,5	7	6,4	10	6,1
	54	100,0	110	100,0	164	100,0

Halvdelen af de 164 undersøgte har begået deres første lovovertrædelser i det 16. og 17. år, en femtedel har allerede begået den i 15 års alderen. Tabellen viser en næsten ensartet fordeling, bortset fra den første og den sidste gruppe; men det er dog tvivlsomt om den første gruppe ikke er underrepræsenteret, idet der blandt statsfængselsfangerne er 9,6 %, der har begået deres første konstaterede lovovertrædelse før det fyldte 15. år, og der blandt de svært kronisk kriminelle findes 33 %, og disse svarer nogenlunde til visse recidivister. Recidivisterne viser en svag tendens mod tidlig påbegyndt kriminel løbebane, hvilket svarer til hvad der almindeligt antages; men tendensen er kun svag.

c. Den hyppigst forekommende *reaktion* er naturligvis tiltalefrafald efter straffelovens § 30 eller forsorgslovens § 150 eller fjernelse fra hjemmet efter forsorgslovens § 130. I 34 tilfælde er betinget dom anvendt, 12 af disse har desuden et eller flere forudgående tiltalefrafald. Ubetinget dom (ved dansk domstol) forekommer i 8 tilfælde, heraf har tre tidligere fået betinget dom og en fjerde et tiltalefrafald.

d. Medens der ingen klar forskel er mellem rec. og ikke-rec., når man betragter alderen ved 1. konstaterede lovovertrædelse,

er det modsatte tilfældet, når henses til *antallet af tidligere lovovertrædelser*, beregnet efter antallet af reaktioner herimod.

Antal lovovertrædelser før ungdomsfængselsdommen:

	54 ÷ rec.		110 rec.		ialt	
lovovertr.	antal	%	antal	%	antal	%
1	35	64,8	48	43,6	83	50,6
2	13	24,1	36	32,7	49	29,9
3 el. derover	6	11,1	26	23,6	32	19,5
	54	100,0	110	99,9	164	100,0

Halvdelen af de ungdomsfængselsfanger, der har begået lovovertrædelser før anbringelsen på Søbysøgaard, har to eller flere tiltalefracald m.m. bag sig, idet 30 % har begået 2 lovovertrædelser, medens 20 % har 3 eller flere forbrydelser bag sig. Den sidste gruppe omfatter 21 personer med 3 lovovertrædelser hver, 9 har hver begået 4 og 2 har nået 5 lovovertrædelser pro persona. Som omtalt er der en tydelig tendens til flere kriminelle handlinger hos recidivister end hos ikke-recidivister, idet 2 lovovertrædelser forekommer hos $\frac{1}{3}$ af recidivisterne mod $\frac{1}{4}$ af de andre og endnu tydeligere, når man betragter den sidste gruppe, hvor næsten hver fjerde recidivist skal findes mod hver tiende ikke-recidivist.

2a. I dette hovedafsnit står kun tilbage at omtale, hvor mange der har været under *børneværn* (værgeråd) og herunder fjernet fra hjemmet og anbragt på »hjem«. Det forhold behandles her, fordi anbringelsen under børneværnet i almindelighed skyldes kriminel adfærd eller andre adfærdsvanskeligheder, f. eks. skolevanskeligheder eller vagabondage, hvorimod årsagen ret sjældent skal søges hos forældre eller lignende, og de her forekommende anbringelsesgrunde er således enten resultatet af blandt andre de ovenfor omtalte kriminogene faktorer, eller selv en af disse sidste.

Børneværn (værgeråd).

	101 ÷ rec.	143 rec.	ialt.
antal	34	91	125
%	33,7	63,6	51,2

Halvdelen af ungdomsfængselsfangerne har i kortere eller længere tid været under børneværnet. At procenten er langt mindre blandt statsfængselsfangerne (27.2 %) skyldes naturligvis, at flere af disse end af ungdomsfængselsfangerne ikke har begået lovovertrædelser før det fyldte 18. år, ved hvilken alder børneværnets beføjelser til foranstaltninger efter forsorgslovens kap. VIII og IX ophører. Der findes så vidt ses ikke nogen undersøgelse af forekomsten af børneværn hos andre unge lovovertrædere,

mærkværdigvis er de to tidligere omtalte svenske undersøgelser tavse på det her omhandlede punkt.

Der er en utvetydig forskel mellem recidivister og ikke-recidivister, da $\frac{2}{3}$ af recidivisterne mod kun $\frac{1}{3}$ af resten i kortere eller længere tid har været under børneværn (værgeråd), hvilken forskel ikke behøver nogen forklaring. Det samme gælder forskellen mellem de her fundne procenter og resultaterne af den tilsvarende undersøgelse af statsfængselsfangerne, hvor kun 1.5 % af begynderne mod ca. 33 % af de tidligere straffede har været undergivet børneværn (værgeråd).

b. Børneværnsudvalget har i almindelighed ikke ladet sig nøje med at undergive den pågældende tilsyn, men langt de fleste ungdomsfængselsfanger, der har været under forsorg, er fjernet fra hjemmet og anbragt på »hjem« efter værgerådslov af 1922 § 16, eller forsorgslov af 1933 § 130 enten straks ved første kontakt med børneværnsudvalget eller senere ved nye lovovertrædelser o.lign. under tilsynsperioden. Ved »hjem« forstås de i værgerådslovens kap. III og forsorgslovens kap. XI omhandlede »opdragelseshjem«, såvel de almindelige ungdomshjem som hjem med særlige formål (f.ex. lærlingehjem), hvilke sidste dog kun forekommer ret sjældent. Anbringelse på »hjem« er dog kun registreret, hvis opholdet har varet mindst $\frac{1}{2}$ år og kun for så vidt anbringelsen skyldes forældrenes manglende evne eller vilje til at tage sig af den pågældende, eller vanskeligheder hos personen selv.

Herefter forekommer opdragelse på »hjem« i følgende forhold:

»Hjem«

	101 ÷ rec.	143 rec.	ialt.
antal	26	78	104
%	25,7	54,5	42,6

Medens 43 % af ungdomsfængselsfangerne har været på »hjem«, er procenten for gennemsnittet af statsfængselsfangerne noget mindre, 22,4 %; men med store variationer mellem de forskellige grupper. Noget fuldt anvendeligt sammenligningsmateriale findes dog ikke, idet de ellers anvendte svenske undersøgelser ikke udtaler sig om dette forhold. Egnat, omend ikke fuldtud, er de kronisk kriminelle statsfængselsfanger, der er hurtigt recidiverende med kun kortvarige kriminalitetsfri perioder, i sammenligning med recidivister i dette materiale. Af de førstnævnte er ca. 40 % tidligere elever på ungdomshjem mod blandt dette materiales recidivister 54,5 %, men det må dog bemærkes, at forskellen mellem de kroniske kriminelle statsfængselsfangers to grupper er meget stor; forholdet er 15,5 % af de let kroniske kriminelle mod 65,1 % af de svært kronisk kriminelle. De 40 % angiver formentlig minimum af hvad man ville finde ved en undersøgelse af unge grovere lovovertrædere, der går uden om ung-

domsfængsel, således kan man måske antage, at forskellen mellem disse unge kriminelle og ungdomsfængselsfangerne ikke kan betegnes som afgørende.

Af recidivister har hver anden mod kun hver fjerde ikke-recidivist været på »hjem«, hvilken forskel må betegnes som signifikant. Omvendt er tidligere ungdomshjemelever meget hyppigt rec. efter ungdomsfængslet, idet $\frac{3}{4}$ af dem har begået nye lovovertrædelser.

3. Om alderen ved anbringelsen på »hjem« kan følgende oplyses. Mere end halvdelen, 61 eller 58,7 %, er anbragt på »hjem« efter den skolepligtige alder, men inden det fyldte 18. år, hvilket skyldes at anbringelsesgrunden er lovovertrædelser, for hvilke tiltale er frafaldet på betingelse af, at den pågældende undergives forsorg. Af resten er 38 eller 36,5 % kommet på »hjem« i den skolepligtige alder, i mange tilfælde er anbringelsen sket på grund af småtyverier eller omstrejfen. Kun ganske få, 5 eller 4,8 %, er anbragt før det 7.år. Der kan ikke påvises nogen afgørende forskel mellem recidivister og ikke-recidivister.

4. Da sagens akter normalt intet oplyser om årsagen til anbringelsen, kan denne kun udfindes for en del af de heromhandlede ungdomsfængselsfangers vedkommende på grundlag af en sammenligning med tidspunkterne for anbringelsen og tiltalefrafaldet eller andre tidsfæstede begivenheder, f. eks. forældrenes skilsmisse. I 23,1 % af tilfældene kan der intet udledes af akterne om årsagen til anbringelsen, men i 54 tilfælde eller 51,9 % er den formentlige årsag kriminalitet; 9 eller 8,7 % er anbragt på grund af andre forhold hos den pågældende selv, f. eks. skulkeri eller omstrejfen, og på grund af forhold hos forældrene er 17 eller 16,3 % undergivet forsorg.

(Sluttes i næste nr.)